

REDACȚIA
Deák Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL
Pe un an 20 cor.
Pe jumătate an .. 10 "
Pe 1 lună 2 "

Nr-ii de Duminecă pe an 4
coroane.

Pentru România și America
10 coroane.

Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca nrul 20

—
INSERTIUNILE
de un yr garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicație.

—
Manuscripte nu se
înapoiază.

—
Telefon oraș și comitat 502

Cugetări.

(P) În vremea din urmă factorii competenți se ocupă tot mai înzistent cu chestiunea înființării unui gimnaziu, cu limba de propunere maghiară, în Caransebeș. Dacă judecăm chestiunea din punctul de vedere al limbii, cu dreptate ar fi, ca limba noului gimnaziu să fie cea românească, pentru că aceasta este interesul populației din acel ținut. Copilașul român învățând în școala românească face mai bune progrese și se înarmează mai bine pentru continuarea studiilor. Nu încapă îndoială, că trebuie ținut cont și de împrejurarea, ca elevul să cunoască bine limba maghiară, ca limbă oficială a statului, dar aceasta se poate ajunge și prin propunerea mai *intenzivă* a limbii ungurești. Dar incontestabil, că pe acel teritoriu, unde trăiesc în masse compacte românii, validitatea talentului individual se poate ajunge mai bine prin limba românească. Acasă, în școală și pretutindeni deprinzându-se cu limba română, elevul fără îndoială pe aceasta o înțelege mai bine și în aceasta se poate perfecționa mai ales.

Dacă examinăm cauzele pur obiective, trebuie să ne pună în mișcare zădărnicișii șenilor de a avea cu orice preț gimnaziu. Ungaria de fapt este țara, unde gimnaziile au mai multă trecere. Celce a absolvat gimnaziu, poate deveni orice. E într'adevăr ceva curios. Dar direcția aceasta este nesănătoasă. Sunt cu duimul școale cari cresc numai proletariat intelectual și nu pături productive. Aceștia nu pot trăi după știința lor și ast-

fel sunt totdeauna avizați la guvern, care le dă posturi. Cu un cuvânt, ajung în situații dependente față de puterea executivă. Cine-i susține oare pe acești proletari intelectuali? Aceia cari săvârșesc muncă productivă. Agricultorul, industriașul, comerciantul, și mai curând ori mai târziu se răzbună când într'un stat, clasele inproductive se sporesc disproporțional față de cele productive. Eu, din parte-mi m-aș bucura mai mult dacă din fiul țaranului s'ar face nu avocat ori funcționar, ci un agronom priceput, comerciant ori industriaș. Formarea unei clase de mijloc o conzider din punctul de vedere al culturai și înaintării neamului nostru de importanță mult mai mare. Sunt destule, după părerea mea, pe teritoriul nostru românesc, instituții menite să crească aceea generație, care azi mâne va conduce. Câte-un internat pe lângă aceste instituții în care să li-se dea și copiilor săraci, dar talentați, puțință de-a se cultivă, o țin cu totulul suficient pentru creșterea acestei sucrescențe. Într'un gimnaziu se pot înființa și clase paralele dacă este necesitate. Iar în internate se poate mai ales bine și corect cultivă limba maternă.

Eu aș ține de mare și urgentă nevoie, *crearea unei clase productive române*. N'auzăm nici agricultorii, nici să știe exploata bogăția pământului, nici industriași cu bunăstare, nici o clasă inteligentă de comerșanți. Dacă te'ntorci prin vre-un ținut românesc vezi că meseriașul, boltașul și cârciumarul sunt toți străini. Noi n'avem decât țărani, învățători, preoți și advocați. E un adevărat rău social acesta. Țaranul nostru își cultivă și azi pământul așa cum a

învățat dela moși-strămoși. Prea natural deci, că neștiindu-și cultivă moșioara mai intenziv, venitul ce ea aduce este minimal, din care abia poate trăi în sărăcie. Pânăce dacă s'ar pricepe la grădinărit, pomărit, cultura de galițe de soi, albinărit și la felurite branșe industriale, ar putea trăi mult mai ușor și am avea o clasă inteligentă și n'atârnată.

Că cei din Caransebeș maimuțăresc celelalte orașe ungurești, asta o aflu de ceva firesc. În toate părțile lateinerul duce cuvântul, el hotărăște și decide — iar oamenii cu ocupații practice sunt înlăturați. Să nu voim însă să creștem o sucrescență de »domni« cerșitori, cari la urma urmelor tot de pe spatele țaranului trăiesc. Să ne dăm seama de trebuințele reale ale vieții. Venitele poporului nostru sunt așa de puține, încât puțin poate să jertfească pentru scopuri publice. Să-l ajutăm cu stipendii pe învățacelul de agronomie, industrie, pentru că el este mai avizat la ajutor. Celelalte trebuințe ni-le putem încă satisface prin instituțiile ce avem.

Cei ce-au făcut pân'acum fundații, ori alte așezăminte s'au cugetat aproape exclusiv numai la creșterea elementului improductiv. Din aceasta am avea *deocamdată* destul. Deja putem observa că concurența se devalvează pe căi imorale și se poate cu siguranță susține din punctul de vedere al politicii naționale, că în ce privește sentimentul național așa numita »inteligentă« stă mult înapoia păturei noastre de țărani. »Inteligentă« aceasta — eșcepții natural sunt — a liferat la toate alegerile voturi pe vremea când

FOIȚĂ ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

CORBEIU.

PARTEA I.

Narațiune de Ioan Slavici.

VIII. La seceriș.

(Urmare.)

»Lasă, că-i aci secerișul!« — striga Ana.

Spicul se pârguise 'n bătaia soarelui de vară, lanurile din luncă începuseră a bate 'n roșu, și numai pe la locurile mai revene și mai reci mai rămăsese pe ici pe colo câte un fir încă verde; pe când însă pe Murăș la vale se 'ncepuse secerișul, mai spre isoarele riurilor, unde păul e subțire și spicul scurt, abia se scuturase floarea și oamenii se porniseră cete-cete spre lărgimile mănoase, ca să-și facă secerând parte din roadele lor.

Corbeiu avea de secerat la nouă locuri deosebite cu totul vre-o două sute șase-zeci de jugăre. El căra de obicei snopii sub șurile lui mari, ear treeratul îl făcea în toată tigna iarna, când n'avea altă treabă. Nici așa nu putea însă să-și facă secerișul numai cu oamenii lui. Om, care le face toate pentru mulțumirea sa și pentru buna îndrumare a altora, el ținea să-și facă secerișul de odată și la timp potrivit, ca bobul nici să nu se sbârcească, nici să nu se scuture. Știind apoi, că sătenii fac nazuri, învoise din vreme vre-o șase-zeci de munteni.

»Auzi Dta!? — striga Cărcioc! Noi n'avem cu ce să ne hrănim copii, și el aduce oameni din altă parte«.

»Face 'navutul lui, — îi răspundeau alții, care aveau și ei nevoie de secerători, — ficare ce vrea«.

Vor fi avut aceștia dreptate, dar în lumea cea adevărată dreptatea o are cel ce e 'n stare să și-o facă, și prin sate sunt de obicei mai mulți cei ce caută decât cei ce dau de lucru; Cărcioc găsia dar destui ascultători.

O singură dată pe an, în timpul secerișului, poate și nevoiașii să-l strîmtozeze pe bogat și să-l stoarcă; celor de un gând cu Cărcioc nu le era greu să-i facă pe ceilalți s'o înțeleagă aceasta. Era învederat, că secerătorii veniți dela munte luau partea ce li se cuvine nevoieșilor din sat și că partea aceasta era cu atât mai mare, cu cât mai puțini erau secerătorii.

»Da! — strigau deci din ce în ce mai mulți, — n'are s'aducă secerători din altă parte când sunt destui flămânzi și între noi«.

»Ba chiar și flămânzi, ale căror averi el le stăpânește, el ori ai lui« — strigau alții.

»Ai lui!? — strigau iar alții. — Vai de sufletele lor. I-s'au dat robi, ca să muncească spre a-i putea plăti dobânzile«.

Nu mai steteau acum câte doi-trei de vorbă pe la răspântii ci se adunaseră mulți în bățutura largă, și, când se văd mulți la un loc, oamenii se pătrund de dreptatea lor și se simt destul de tari, ca să și-o și facă.

Mai era apoi la mijloc și gândul de a-l face pe dl Corbeiu să simtă, că ori și cât de învățat și de bogat ar fi el, n'are să se iee în coarne cu lumea, în mijlocul căreia trăiește.

»Avem să-i luăm la goană pe secerătorii învoșiți de dânsul«, — strigau cei mai îndârjiți.

»Ba să vă păziți treaba, — ziceau alții mai

potoliți — că puteți s'ajungeți la 'ncăierare și jandarmii sunt pe aci prin apropiere. — De! — e dreptul lui să se 'nvoiască cu ori și cine și după placul lui, și bieții ăia de oameni n'o să facă nici ei drumul de geaba«.

Ghiurca stetea la o parte și zimbiă pe sub mustață.

»Grozav sunteți, — zise — de cu minte! Jandarmii o să sară, ca să apere pe Corbeiu și pe Muntenii lui!? — Par'că Corbeiu e vre-un baron ori vre-un nemeș și Muntenii sunt Săcui!? — De asta să nu vă doară capul: când e vorba de pielea lui Corbeiu, stăpânirea n'aude, nu vedex«.

»Și chiar dacă n'ar fi așa!? — strigau muierile totdeauna mai iuți la fire și mai rele de gură. — Voi ce sunteți? — De ce v'a făcut Dumnezeu bărbați? Nu! bațjocura asta n'aveți s'o suferiți chiar acasă la voi!«

Și multe sunt, ca să scape de gura muierilor, oamenii în stare să facă.

Di Vasile Corbeiu își făceau fără de grije pregătirile pentru seceriș când i-s'au adus vestea, că sătenii sunt turburați și porniți a nu-i lăsa pe secerătorii învoșiți de dânsul să se apuce de lucru.

»Toate sunt cu puțință — grăi dânsul — dar eu tot n'o să fac decât ceea-ce însumi voiesc«.

Il covârșise deodată odată îndărătnicia firii lui.

»Da, am viața liniștită«, — îi zisese el lui Huțanu, și spusese adevărul. De când însă Huțanu plecase, n'o mai avea viața liniștită. I-se răscolise întreaga ființă, și nu mai era mulțumit de nimic, nu era în stare să-și dea seamă, ce vrea și ce nu vrea. La Căsoaie i-se uria; cele ce se petreceau la Plopiș nu-l mai interesau;

zultate salutare, adese suferă moravurile, caracterele se diformează, tradițiile se slăbesc. Mai ales la noi să pune prea mare gravitate pe științele literare și onorifice, neglijând științele practice, și economic productive.

Țărâniea are întâiu mai multă nevoie de o ameliorare economică, apoi de învățatură și literatură. Magna Charta din Anglia, hrisovul libertăților democratice de pe continent, a fost introdusă de bărbați, care nu știau scrie, dar care au fost gospodari buni și care aveau un caracter întreg și curat. Fără o stare materială bună, nu poți dezvoltă nici o virtute, învățătura, cultura, morala, rămân echivoce și paradoxale.

Un sac gol nu poate stă în sus. Caracterul și civilizația formează în legătură cu proprietatea Noi apreciem foarte mult însemnătatea școlii, dar mai presus de ea stă chestiunea economică. Țărâniea așteaptă azi în primul rând reforme economice, numai după ele vin inovațiunile culturale și sociale. E imposibil a exoperă deodată reforme economice și sociale. Ori-ce muncă trebuie divizată și subordonată după însemnătatea scopului. Conform principiilor politice, premerg reformele materiale tuturor reformelor pe alte terenuri.

În situația gospodară actuală trebuie să rămână orice încercare de progres școlar puțin eficace. Sărăcia e atât de groaznică în unele sate, încât mulți țărani amoresc iarna ca șopârla. Mâncarea multor familii consistă în făină opărită amestecată cu pae tocate, geamurile unor case, ce au asemănarea cu hârtia și nu trezească copii, ca să nu ceară de mâncare. Unde e atâta mizerie e învățământul o ficțiune, chiar să declari libertatea instrucției, sărăcia o transformă în o sclăvie a inteligenței. Când e corpul istovit de muncă ori rupt de foame, atunci a sfârșit orice posibilitate de instrucție.

O unealtă escelentă a progresului școlar e tovarășia. Asociațiunea economică la sate, nu înseamnă numai un favor economic, dar și un progres social și cultural. Fiecare tovarășie e totodată o școală gospodară, un centru de învățatură, un privilegiu de profitați diverse. Așa câștigă tot țărânul intrat în o tovarășie din punct de vedere a capitalului, a muncii, a vânzării produselor. Consecința acestor câștiguri e împreună cu un avantaj cultural, munca și cheltuielile pecuniare reduce, nu-l mai silesc a sminti pe copilul lui dela școală, învățământul va deveni mai regulat și roditor. Așa vedem, că progresul economic cât de mic, să resimte în o independență oare-care, socială culturală. Prin urmare, libertatea și vulgarizarea învățământului e în fond, ca celălalte libertăți, o chestiune economică. Școala e ca biserica, vatra, familia, întemeiată pe fundament material. Facitul cercetărilor noastre să resumă în următoarea zicere: *Forța economică, bine pricepută și cu reson aplicată, e măsura ori cărei escelențe, fie materială ori intelectuală.*

Societatea „Petru Maior“.

— Raport special al «Tribunei» —

(Urmare).

2. **Partea generală.** Activitatea societății a fost la aceeași înălțime ca și în anii trecuți.

a) În 1904-5 societatea a avut zile de grijă și teamă. Rectorul universității a cerut statutele regulamentului, rapoartele anuale ale societății precum și unele protocoale pentru ca să facă raport la on. minister de culte, unde să vestise că la societatea Petru Maior să face politică. Totodată foile vesteau că s'a hotărât la locurile mai înalte disolvarea Societății. Dacă am scăpat teafări e a să datori faptului că am fost nevinovați și stăruinții energice a președintelui Ioan Christian.

Societatea a ținut anul acesta o ședință festivă în amintirea patronului nostru, la care a participat o însemnată parte a coloniei române și aproape întreaga tinerime din Budapesta. Invitată să participe la expoziția din Sibiu, societatea a expus bustul Ilustrății Sale Alexandru Mocsonyi, 5 fotografii, 2 ediții din vechea foaie în manuscris a societății: »Rosa cu ghimpi« statutele, regulamentele și anuarele societății și câte-va exemplare din Istoria Românilor de Petru Maior edată de societate. Asociațiunea a distins societatea noastră pentru participare cu diploma de onoare.

Istoria Românilor de Petru Maior s'a pus în vânzare cu prețul de 1 cor., vânzându-se peste 160 de exemplare.

În vara anului 1905 societatea s'a mutat din vechea locuință, care era prea puțin corespunzătoare și în preajma prezentă — în localitatea actuală mai spațioasă, mai frumoasă dar și mai scumpă.

Activitatea internă a societății constă din 19 ședințe ale comitetului și din 22 ședințe plenare. Dintre acestea au fost 2 generale ordinare, 1 generală extraordinară, 11 administrative, iar 8 literare. Acte intrate au fost 125; eșite 90.

Numărul membrilor onorari a rămas tot de 40/28 vii și 12 morți. Membrii fondatori s'au înmulțit cu »Dunăreana« institut de credit în Cubinul-Timișan. Numărul lor este 43 (13 morți 16 vii și 14 institute de credit).

Numărul membrilor ordinari a fost 67 din cari 22 studenți în drept, 17 în medicină, 12 la litere și științe, 9 la tehnică, 5 la medicina veterinară și 1 la academia orientală. Membrii extraordinari au fost 4.

b) În 1905-6 societatea n'a avut nici o neplăcere din partea autorităților. În cursul anului în Martie s'a făcut înlocuirea comitetului demisionat. Activitatea publică a societății s'a restrâns la participarea cu orchestra și corul la concertul aranjat de tinerimea din Budapesta în favorul societății. Venitul concertului a fost de 1071 cor.

Ne exprimăm recunoștința noastră și de data aceasta aronigatorilor acelei petreceri, on. dșoare și dni, cari și-au dat prețiosul concurs precum și on. public, care ne-a onorat cu o participare atât de număroasă.

Tot corul societății a cântat Dumineca și la sărbători la capela gr. or. română.

Biblioteca a crescut parte prin cumpărare, parte prin frumosul dar al Academiei Române, constând din 76 vol. ale publicațiilor sale.

Numărul membrilor onorari a rămas același, dar am pierdut dintre cei vii pe *Florescavaler de Porcius*, membru al Academiei Române. Membru fondator s'a înscris dl *Alecsandru Mocsonyi de Foen* iun. În anul acesta am ajuns la recondul cel mai mare al membrilor ordinari: la 103, dintre cari 42 la drept, 24 la medicină, 21 la litere și științe, 8 la tehnică, 5 la medicina veterinară, 2 la Academia Orientală și 1 la farmacie.

Membri extraordinari au fost 5.

Activitatea internă constă din 24 ședințe ale comitetului și 25 plenare. Dintre acestea au fost 2 generale ordinare, 2 generale extraordinare, 8 ședințe administrative, 1 mixtă și 12 literare.

(Va urma).

Din străinătate.

Ce răsturnări se pregătesc în Serbia. Fără a da crezare lucrurilor extraordinare și ciudate din această corespondență a lui »Die Zeit«, nu putem totuși să nu aducem la cunoștința cetitorilor cuprinsul ei. După cele ce s'au mai întâmplat în Serbia, n'ar fi de mirare nimic.

Ziarul pretinde că Pașici ar fi vorbit astfel cu trimisul Angliei pentru a se înțelege cu guvernul sârbesc și a intra în relații:

»Serbia se află în ajunul unor întâmplări mari, cari nu se deosebesc mult de taptul sângeros din Iunie. Nu avem nici o legătură cu ucigașii regelui. Cu regele Petru și cu dinastia lui nu ne împăcăm, căci privim alegerea lui ca greșală grea în pottiva intereselor color mai de căpetenie ale Serbiei.

»Cum o cădea mantaua (puterea conspiratorilor), cade și regele. Voim unire personală cu Bulgaria fără regele Petru, ori un prinț englez, care să ne mântuie de înrăurirea Austro-Ungariei și a Rusiei. Planurile sunt cu atâta mai de actualitate, cu cât puterea radicalilor va fi mai mare.

»De Austro-Ungaria și Germania, dacă o vrea Dumnezeu, ne-am emancipat și economic și financiar. Baza politice sârbești trebuie de-acuma căutată în apusul depărtat al Europei, iar puterea radicalilor, după toate socotelile, e asigurată de multă vreme.

De-atunci mantaua a început a cădea și Pașici a-și pregăti planurile.

»Die Zeit« zice că regele Petru pretinde să i-se dea valoarea averii confiscate dela tatăl său, prințul Alexandru, când l'a detronat Scupcina la 1868, ca dovedit că a luat parte lauciderea lui Mihail Obrenovici în parcul Topșider, ba ar fi cerând și dobânzile de atunci încoace. Pașici îl tot amână de doui ani. Se pare că vorba despre milioanele ce regele ar avea de luat din imprumutul cel nou, se rapoartă la această despăgubire.

Dar regele nu vrea s'o ia pe sub mână, ci fățiș dela Scupcină. Pașici i-a făgăduit deci că va aduce chestia în parlament, îndată după votul asupra desbaterilor budgetului.

Pașici știe însă bine că Scupcina nu va da nici odată încuviințarea pentru astfel de despăgubire, ci din potrivă, față de această cerere, va face ca și cea dela 1868, adică va detrona pe regele Petru și va declara dinastia lui neîndreptățită a domni vre-odată în Serbia.

La boala «VÂNĂ de AUR», diabetă și intestine indispensabile pentru leuze și copii în fașe. Tot omul iubitor de curățenie indispensabil trebuie să întrebuințeze medicamentul «ZERO», căci prin el dobândești o dispoziție plăcută și folositoare.

Impiedecă ori-ce infecție și zgăriere.

La întrebuințare e mai ieftin decât hârtia. Ori unde se poate căpăta.

„ZERO“ e fabricament de vată, brevetat.

BUDAPEST VII. — Strada ROZSA 45.

Telefon 87-52.

Telefon 87-52.

Reuniunea pedagogică independentă!

Ecou la articolul prof. dr. Șpan din Nr. 148 al «Tribunei», a. c.

Tata dascălilor noștri gr. or. vrednicul profesor dr. P. Șpan, în articolul său din nr. 184 al acestui valoros ziar național dă în vileag o idee de mare preț, în ce privește chemarea noastră învățătoarească. Ideea aceasta o leagă de proiectul congres în cauza salarizării noastre, pornind din pelul colegului M. Găzdac, »jos cu barierele profesionale«, afirmând, că aderează la această idee.

Multora le va părea cam ciudat așa ceva, precum și mie mi s'a părut, cetind în pripă articolul dlui profesor. Și cu tot dreptul! Avem conștiința noastră bisericească, în cadrul ei suntem datorii a ne elupta drepturile cuvenite. Și numai dacă în nici un chip nu reușim, vorba ni se pune palma pe gură, să cercăm apoi pe alte căi a ne valida dreptul nostru. Cum vedem acolo am ajuns. Dacă în timpul cel mai scurt, cei chemați nu vor arăta faptice rezultat în chestia salarizării noastre: atunci nu cum zice vorba că, sătulul la flământ nu crede, ci numai crede flământul la sătul. Scurta s'o tragă cei cai nu și-au făcut datorința la timp, doar și noi suntem sub cerul lui Dumnezeu. Pentru ce ne-au uitat până trebuie să zberăm ca să ne auză lumea???

Lăsăm aceste — în firma speranță, că cenușa aruncată pe jarul din vatră va domoli totul, de așa ca nu cumva să mai răsufle o schintee, că apoi să te ferească cel sfânt, de a doua înviere, — și să intrăm în meritul cauzei... Vorba e de întemeierea unei reuniuni pedagogice independente, ce va cuprinde totalitatea învățătorimei noastre române din patrie. O idee mai sublimă, mai sfântă ca aceasta ba!

Atunci și numai atunci școala noastră va fi pusă în poziția de a-și arăta în adevăr puterea ei educativă asupra tinerilor mlădițe a poporului nostru. Atunci și numai atunci, poporul nostru va putea ajunge la treapta de cultură la care azi ar trebui să fie, după atâta ani de muncă în zadar!

Și de ce oare, legăm atâtea speranțe de o așa reuniune?

Intrunindu-se în așa o reuniune, toată învățătorimea noastră și toți bărbații noștri vrednici de școală, se va putea discuta cu temei multe chestiuni de interes și se va putea decreta norme sănătoase și ducătoare la scop, în interesul înaintării noastre culturale de școală. Acolo liberi ne vom putea apăra drepturile noastre, în cadrele legilor existente și vom fi un corp dătător de ton în afacerile noastre școlare.

Vom știșinea cu drag organul nostru propriu de publicitate, care nu va ascunde adevărul înaintea ori-cărei tufe; vom trăi prin el, ca cu toții fiind unul și la bine și la rău.

Azi nu poți veni în ajutorul unui frate coleg amenințat cu dreptul cu peire, că n'a jucat, cum i-a cântat știți Dvoastră cine; pentrucă îți pune și fie frâu la gură și trebuie să înghiți la noduri.

Azi în conferințele noastre discutăm destule chestii interesante, ba muncim din greu să dăm înaintea și când colo, acolo a rămas poporul unde s'a petrecut. De atâta ani de când sunt conferințele s'a văzut vre'un spor după munca dascălească? S'a publicat vre'un op cu lucrările de valoare ale bieților dascăli, ca așa să se răspândească știința ori experiența câștigată pe terenul școlar? Chiar și la plângerile noastre contra salarizării nemulțămitoare, încă dela început cu câțiva ani înainte, ni s'a pus pumnul pe gură, prin un circular, că plângerea noastră amenință cu zguduire întreg organismul nostru bisericesc școlar, în loc să se fi pus pe lucru cei chemați și nu azi să-i afle nepregătiți justa mișcare a noastră în această chestiune. Ba s'auzi că și azi unii cer ridicarea salarelor numai învățătorilor dela oraș și că peste tot numai la minimul de 800 coroane, asta însemnează atâta, cât să astupi gura flământului pe un moment, ca să-l faci apoi să poată lupta și mai tare.

Cum așteaptă toți de toate părțile să le satisfacem ordinelor, trebuie să se intereseze și de soarta noastră.

Am lucra noi bucuroși la economie etc. dar poți?... că te boldesc de toate părțile din Sept. până în Iunie. Îți faci datoria și te țâni că ești

ceva și când colo mirate-i, că nu-ți cere penzia din oficiu pe cuvânt că nu arăți spor destul. Cum au ajuns să ne poruncească, trebuie făcuți să dea și ajutor la salariu, că tot dela poporul nostru îl scot. Ne mulțămim și cu 800 coroane și să lucrăm ce mai putem, dar apoi s'avem numai un stăpân, nu ca acum, să fie mai rău cel ce nu-ți plătește, ca cel ce te plătește.

Puțină judecată și cred că nu ne învinuiește nimeni că n'avem drept când cerem minimul 1000 coroane salariu fundamental!... Ne doare când unele din ziarele noastre și chiar vechea »Gazetă« publică articolele noastre cu rezervă și cu observări că nu ne aprobă cererile etc. Oare nu noi suntem aceia, cari îndemnăm poporul a abona și ceta gazete?... Dacă nu-i și suntem săraci, totuși îndemnăm pe badea George că-i cu stare să aboneze gazeta? Oare ridicându-se starea materială a învățătorilor, nu s'ar ridică prin aceia, înșai națiunea?

... Nu! Nu mai e de trăit!... Pentru ce nu se silește poporul a jertfi pentru școală și prin aceea ni s'ar ușură nouă calea de a ne putea împlini chemarea, arătând rezultate poporului după jertfa adusă; nu să nise spună, că lipsiți cum suntem, să muncim până vom face pe popor să ne recunoască însuși vrednici. Asta înseamnă, a munci, până ni-or sări ochii, cum zice românul.

Lăsăm totul, de o cam dată în voia celor chemați a dispune asupra sorței noastre amare! Să le ajute Tatăl ceresc, ca să ne poată mulțumi cât mai curând.

Acum să câștigăm un lucru, din pățania noastră. De eram noi constituiți în înțelesul ideii sublime a tatălui nostru de pedagogie, azi nu aveam să batem la ușile tuturor, până să ne putem înțelege ce să facem. N'avem s'auzim dela cine așteptăm ajutor, să-ți spună că nu se identifică cu cererile noastre etc. Ne croiam înșine soarta atât materială cât și spirituală. Nu am umbra rătăciți în lipsa de o foaie a noastră proprie și liberă.

Înainte deci, cu intruparea ideii pentru întemeierea reuniunii pedagogice independente!! Pornita-i ca Tatăl al nostru, de noi toți mult stimat dl profesor dr. Șpan, pentru a ne sta în ajutor în greaua chemare ce avem, mergi înainte și Te vom urma până la unul... Pronunțați-vă fraților în chestie!!!

Ticușul-român, 1906.

George Maican,
învățător.

NOUȚĂȚI.

A R A D, 29 Decembrie 1906.

„Gazeta Transilvaniei“, cel mai vechiu organ român în țara noastră, intră în al 70-lea an de existență.

— **Acțiunile lui Burdea** — scad. Din Budapesta primim știrea, că în cluburile politice maghiare toți sunt azi în clar cu Burdea: nu e omul care li-s'a părut și au sperat să fie. Credeau ca printr'ansul să spargă șirele închegate ale românilor bănațeni cari au luptat cu atâta vigoare la alegeri, — când colo ce s'a dovedit? Că a fost tras pe sfoară de un simplu tipograf. Asta în cercuri unde dominează alurele aristocratice, în clubul constituționalilor, nu e bilet de recomandare.

Cazul de incompatibilitate, înștiințat de dl dr. Vlad în contra dlui Burdea, de asemeni este grav. Nu mai încapă îndoială că în calitate de președinte al comunității de avere dl Burdea este dependent de fișpan, deci de guvern. Ori renunță deci la mandat, ori abzice din prezidenția comunității. Cu amândouă slujbele nu poate rămâne. Mai ales că dacă guvernul ar căuta să-l protejeze, deputații naționaliști vor afla chip să-l hărțuiască și pe guvern și pe Burdea.

În asemeni împrejurări, se înțelege, nu mai poate fi vorba de înființarea unui ziar guvernamental românesc, dupăcum a fost planul. Dl Burdea, după cele pățite, vede singur, că nu mai poate garanta guvernului nici cel mai mic succes. Curând deci d-sa va fi constrâns să se mărginească la vechiul d-sale cerc de activitate. Prea

s'a avântat la lucruri pentru cari nu are nici pregătiri nici autoritate.

† **Teodor Ceontea**, fost un pătrar de veac profesor la seminarul din Arad, dar care din cauza unei crude boale, de vre-o patru ani se penzionase, azi dimineață a încetat din viață, în vârstă de 59 ani. Inmormântarea se va face mâine, la oarele 2.

Trimitem familiei condolențe.

— **Pungășia dela Belvárosi Tak-pénztár**. Ziarele din Budapesta aduc amănunte despre pungășia comisă la banca »Belvárosi«. Numele proprietarului pe socoteala căruia s'a făcut pungășia este Ellbogen Károly, proprietar în Füss. Mergând să-și vadă situația la bancă, a fost mirat când i-s'a arătat că ar fi ridicat din depunerile sale suma de 300.000. S'a descoperit că cekurile erau false și chiar lipseau din archiva băncii. Vinovatul este funcționarul Vornicsek Ferencz, tânăr de 20 de ani. Atât el cât și tovarășul său Döhösi au fost arestați tocmai când s'au întâlnit în Szombathely, de unde așa se vede, aveau de gând să-l caute pe Kecskeméti în America. S'au găsit la el 162.000 coroane. Amândoi au fost aduși la Pesta.

— **Advocați pungăși**. »Temesvári Hirlap« face spirit pe tema cum un avocat ungur și-a bătut joc de un țaran român, pungășindu-l pe deasupra cu 10 cor. Ziarul unguresc scrie că un țaran român, neștiutor de carte, s'a dus la un avocat ungur din Timișoara și arătându-i niște prospecte de ale loteriei de clasă din Budapesta, pe care țaranul le-a primit la postă, i-a cerut sfat, că ce are să facă? Țaranul credeă adevă că scrisorile vor fi ceva instanțe judecătorești, vre-o belea pe capul lui. Avocatul — zice ziarul — făcând o mutră serioasă l-a mângăiat pe bietul țaran, că deși actele sale sunt foarte grave, îl va mântui dânsul de belea. A încasat apoi dela țaran 10 cor., care i-a întins vesel banii, că a scăpat așa de ieftin. La vre-o săptămână, conștiințiosul avocat și-a avizat și în scris clientul că i-a câștigat afacerea.

Ziarul unguresc vrea să-l prezinte pe avocat ca ingenios și isteț, noi mai de grabă credem că fapta sa este o — pungășie ordinară.

— **Contra învățătorului de stat**. Din Deva se vestește, că învățătorul de stat din Peșteșul-Inferior și-a pus toate forțele pentru maghiarizarea micelor vlăstare române din acea comună, și face tot posibilul ca să fie preamărit de către maghiari. La Crăciunul catolicilor a împodobit frumos un pom de Crăciun, l-a pus în școală, a invitat pe părinții elevilor s'asculte cum declamă copiii lor în o limbă ungurească pocită.

S'au găsit câțiva flăcăi de român, cari revoltați în sufletul de români cinstiți, au început să protesteze contra pornirii învățătorului. S'a iscat de aici o încăierare între maghiari și români.

Cel mai bun și mai sigur mijloc de a împiedeca pe învățătorul de stat dela acestea porniri de maghiarizare, se poate găsi.

Părinții să nu-și dea copiii la școală de stat, și aceasta trebuie s'o facă, dacă au cea mai mică schintee de iubire față de limba românească.

— **Societatea Academică social-literară »România Jună«** are onoarea a vă invita cu stimata familie la **sărbarea anului-nou** împreună cu dans care va avea loc Duminecă în 13 Ianuarie st. n. 1907 în Kursalon, I. Stadfark. Începutul 8½ oare seara. Toilette de Soirée. Pentru comitet: *Nicu Lupu* președinte. *Vespasian Paulun* primsecretar.

— **Senzaționala declarație a amiralului Nebogatoff**. Sentința contra amiralului Nebogatoff, a produs în publicul capitalei rusești o senzație enormă. Sentința e considerată ca nedreaptă.

Nebogatoff a declarat în fața tribunalului militar că el, înainte de a pleca la Asia, a spus în cercurile competente că flota sa e în afară de orice putință pentru a lua parte la vre-o luptă. I-s'a răspuns să plece numai că nu va face nici o luptă, pentrucă plecarea lui e numai ca o simplă demonstrație.

Cu toate acestea lupta dela Tschusima s'a întâmplat și el a trebuit să ia parte la dansa.

Cei comandanți cari au fost și ei condamnați la moarte sunt: căpitanii Kirlof, Gregoriev și Lidschi.

Al patrulea comandant, Jung, a murit înainte încă de pertractarea procesului.

— **Moartea unui brav învățător.** Din Pecica ni-se telefonează că aseară la 9 ore a încetat din viață bătrânul învățător Ioan Ardelean, în vârstă de 78 ani. Inmormântarea se va face Duminecă la orele 9 dimineața.

Fie-i memoria binecuvântată.

— **Arme introduse prin România.** Prințul Sukovki a fost arestat, din ordinul procurorului de stat. S'a descoperit că el a introdus prin contrabandă arme pe la granițele românești.

† **Milionarul Petru P. Petrachi,** în 25/XII noaptea a murit în Saraievo. Acest bărbat a fost român din Albania, doamna lui e româncă din Moscopole (în Macedonia), el a stat deja 4 decenii ca și capul oamenilor politici sârbești din Bosnia. A fost președintele comunități bisericești și școlare sârbești și peste 20 ani vice-primar în Saraievo. Pentru meritele sale a fost decorat de M. Sa cu ordinul Comandor Francisc Iosif, crucea de fer cl. III. etc., ca bărbat și inimă bună a fost de toți stimat. Lasă nevasta, 4 fii și două fete. În 27 la 2 p. m. i-a fost înmormântarea.

Bosneacul.

— **Preot harnic.** De câțiva ani de când în parohia Criștior (Bihor) s'a ales preot în persoana dlui Vasile Moga, începe a progresa în lucruri bune și folositoare. Până acum credincioșii de acolo n'au avut sfânt lăcaș, unde să se închine Atotputernicului Dumnezeu. Prin stăruința noului preot, cucernicia credincioșilor de acolo și darurile făcute de alți creștini, nu peste mult și parohienii de acolo vor edifica pompos lăcaș dumnezeesc. Părintele face colecție și adună bani, ca biserica să fie ridicată cât mai îngrabă.

Cinste lui și dăruitorilor.

— **Dr. Iuliu Luchiciu** anunță, că și-a deschis cancelaria advocațională în *Ciacova*.

— **Marele foc dela poștă.** Un mare foc a izbucnit Mercuri noaptea de la orele 11 în aripa palatului poștei din București în care se află vama poștei.

Cum focul cuprinsese întreaga aripă de jos, pompierii sosiți în grabă dela toate posturile de pompieri au luat măsuri de apărare a arhivei poștei aflată la etaj.

Cu toate acestea, focul luase proporții îngrijitoare și o mare cantitate de colete și pachete sosite spre a fi distribuite în capitală au fost distruse.

O mare panică cuprinsese populația din centru la vestea marelui foc dela vama.

Toate măsurile luate au fost zadarnice și focul s'a întins cu repeziune în întreaga aripă arzând aproape toată arhiva.

Au fost vre-o trei victime, un sergent, un brigadier și un soldat de pompieri, câte trei căzând dela înălțime mare când suiau la etaj și în stare gravă au fost duși la spital.

Cercetările pentru stabilirea responsabilităților pe urma marelui foc dela vama poștei sunt duse cu activitate și din cele aflate până acum reiese că un rău făcător trebuie să fie autorul.

Pagubele localului se urcă la vre-o 200.000 lei iar acelea suferite de destinarii mărfurilor din pachetele arse sunt evaluate la 300—400 mii de lei.

Cele mai multe pachete distruse conțineau mătăsuri, ștofe și articole de droguerie care au și întins focul.

Curățirea sălei mari distruse s'a început și în câte-va zile se vor stabili valorile obiectelor arse și cele cu valoare declarată vor fi plătite integral iar cele cu valoare nedeclarată vor fi plătite 3 lei kgr.

Până ce se va repara localul ars al vamei, operațiile se vor face la Giagoga.

— **125,000!** Atâția abonați are ziarul socialist german »Vorwärts«. Foaia aceasta este răspândită mai ales între muncitori. Oamenii săraci de prin fabrici și uzine industriale țin foaia și nu li-se pare mult prețul de 30 cor. a abonamentului. La noi? Găsești case de preoți, învățători, fruntași bogați și chiar și advocați în casa căroră nu intră nici o foaie românească. În mijlocul unei astfel de îndolențe, natural lupta națională nu se poate porni cu vigoarea necesară pentru a obține rezultate.

— **Ciuma.** Vaporul german »Berlin«, venind din Adelaide (Australia) avea pe el doi bolnavi de ciumă pe cari i-a coborât la Suez (Egipt).

— **Trece drept senzație** pepinaria millenară din Nagy-Ösz comitatul Torontal, ale cărei plantațiuni sunt cercetate an de an de proprietari și agricultori, ca să învețe modul lor de cultivare și să-l folosească la vile lor. Fiecare proprietar de vie care vrea o viță sănătoasă și bună și-o câștigă din acest loc. Prețuri curente cu ilustrații, în limba română, maghiară și germană se trimit gratuit fiecărui.

— **Mare expoziție de Crăciun** în piața Andrassy din Arad, n-rul 20, la juvaergerul *Weinberger Ferencz*.

Cine voințe să surprindă la Crăciun pe iubiții sei cu obiecte prețioase, acela să se adreseze către susnumitul, căci acolo se găsesc tot felul de juvaerice fine, bune, oroloage de aur și argint pentru bărbați și femei. Se poate face schimb de juvaerice învechite sau se cumpără pe lângă prețuri ridicate. Serviciu prompt și bun. Telefon 439. Cel mai vechiu și primul atelier de dregere de juvaerice.

— **Kerpel Izso** librar cu bun renume din Arad recomandă pentru sărbătorile de Crăciun împodobiri admirabile pentru pomul de Crăciun, lumini cu raze scilicioase ca stelele, cărți de rugăciune în românește, cele mai moderne ilustrate și hârtie de epistole.

Pregătește bilete de vizită frumoase și ieftine. Telefon Nr. 385.

— Au sosit bijuteriile de moda cea mai răspândită. Mare asortiment de tacâmuri de argint. Oroloage de aur, argint și oțal, de buzunare. Un departament separat se găsesc fabricațiuni de argint china de prima calitate.

Grallert S. és fia, Arad, Piața Andrassy nr. 22.

— **Anunț.** Prima moară de vapor din Giula, care împreună cu brutăria de pâine de casă, din Arad s'a câștigat încrederea și spriginul publicului din Arad, atât brutăria de pâine din Arad cât și cele din Ciaba, Giula și-a pro-văzut-o în mod corespunzător cerințelor moderne deci de acum înainte va putea să aducă în circulație pâine și mai bună și mai ieftină. Prețurile de program sunt următoarele: Una pâine albă 20 fil. Una pâine neagră 18 fil., pâine de săcără 16 fil.

Ca să putem vinde însă pâinea în prețuri ieftine cerem spriginul onoratalui public, convins deja despre renumele brutăriei noastre, cu pâine gustoasă și sănătoasă. Cu deosebită stimă *Első Gyulai gőzmalom házikenyer sütőde.*

Se vinde: I. Piața Tökölly, în colțul străzii Foray. Nrul telefonului 243. II. Brutărie strada Ujterem 3. Telefon 277.

— **Femeile engleze,** nici odată nu folosesc a față decât »Lapte de castravete« ce se găsește în adevărata calitate engleză în farmacia Balass-K., în Budapest, VI., Andrassy-ut 47. E de efect sigur și e nesticăcios, ce deja după folosire de 2—3 ori înlătură ori-ce pete de pe față și aceleia li dă tinereța și fineța.

Să grijim ca pe fiecare sticlă numele »Ballassa« să se găsească. Sticla cu 2 coroane, săpunul englez de castravet 1 cor., pudră de castravet 1.20 Se află în toate farmaciile. Prin poștă se capătă din farmacia lui Ballassa Kornel, Budapest — Andrassy-ut 47.

Se capătă în Arad la farmacia Földes Kelemen și la drogueria lui Vojtek și Weisz.

— **Apa amară „Igmanti,“** alui *Schmidthauer* e foarte bine să se găsească în fie-care casă, ca la caz de nevoie folosind din ea câte jumătate de pocal, delătură definitiv ori-ce boală de stomac și astfel împiedecă răspândirea boalei în organizația corpului. Aceasta apă nu numai te mântuie de boală, dar dezvoltă pofta de mâncare.

— **Atragem atențiunea publicului asupra anunțului a lui Fábrián Lajos.**

Concert, petreceri.

— **Invitare.** Coriștii români gr. cat. din Roșia-montană invită cu toată stima la *concertul* împreună cu dans ce să va ținea la 8 Ianuar 1907 (a II-a zi de Crăciun) în localul ospătării dlui Alexandru Maroși din loc; sub conducere dlui Alex. J. Sigisioean. Venitul curat este destinat în favorul bisericeii gr. cat. locale. Inceputul precis: 7 oare seara. Prețul de intrare: (până în 3 persoane) 3 coroane, ear de persoană 2 cor.

Poșta Redacției.

Amos. Viena. Multe mulțumiri pentru interesul cald.

M. Milencoviciu, Iadia. »Despoiatul« se va publica în Nrul de Crăciun, care va apare în 10.000 exemplare. Trimite și cele despre care amintești. Frăție și dragoste.

N. Ivan, Sibiu. Respectăm dreptul sfânt al apărării și astfel, bine înțeles, în numărul viitor publicăm, Pentru cel de azi a sosit târziu.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapest

Cota oficială pe ziua de 29 Decembrie.

INCHEEREA la 12 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907 (100—klg.)	7.43—7.44
Secară pe 1907	6.58—6.59
Orz pe 1907	7.48—7.49
Cucuruz pe 1907	5.13—5.14

INCHEEREA la 5 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907	7.43—7.44
Secară pe Aprilie 1907	6.58—6.59
Orz pe 1907	7.46—7.47
Cucuruz pe 1907	5.13—5.14

Redactor responsabil **Sever Bocu.**

Editor-proprietar **George Nichin.**

A lua un leac

care are numai efect trecător, e tot așa de fără scop, ca a da cu biciul într'un cal ostenit. Cu totul alt-cum e însă dacă iai un leac, cum e *Emulsiunea Scott*, care constă din cel mai bun oleu de pește, combinat cu hipofosfiți de var și na-tron, și care reînviează repede întregul corp și întărește în mod durabil, așa că în scurt timp perde ori-ce aplicare spre slăbire și procură sănătate robustă, energie nouă. Ca mijloc de întărire pentru copiii slăbuți sau reconvașcenți *Emulsiunea Scott*, e cu totul neîntrecută. *Emulsiunea scott* e incomparabil mai cu efect și mai vindecătoare decât oleul obicinuut de ficat de pește.

Semnul, că *Emulsiunea lui Scott* e veritabilă este breveta: »un om, care poartă în spate o știucă mare».

Cu provocare la foaia aceasta și trimițându-se 75 fileri taxă de timbru trimite franco un model.

Dr. **BUDAI EMIL**, »*Városi Gyógyszertár*»

BUDAPEST, IV. Váci utca 34—50.

Prețul unui Iacon original G. 2-50

Se află în fie-careapotecă.

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei»

Românii din Bosnia și Hertegovina în trecut și prezent.

Comunicări făcute »Academiei Române« în ședința din 19 Octombrie 1904. Adăugate și întregite de **Isidor Ieșan**

Se poate capătă cu prețul de 1 Cor. 50 fil. Plus 10 fileri porto.

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei»:

Chestiunea de naționalitate

De Br. **Eötvös József**, tradusă de **Sever Bocu.**

Prețul 2 coroane plus. 10 fileri porto

Nimeni să nu joace la nici un fel de loterie până nu cere informațiuni dela **VALUTA BANK, Váci-kör-út 48.** Căutăm agenți în provincă pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Corespondență în limba română.

Sa fondat la anul 1874.

H A I N E

pentru bărbați,
juni și copii

din materie de cea mai bună calitate,
cele mai moderne, cel mai bun croi,
paltoane și pardesii de toamnă și de
iarnă în cele mai favorabile condiții
și mai ieftine prețuri la

Moskovitz Zsigmond

Liferantul inteligenței române.

A * R * A * D,

Edificiul teatrului.

● Filiala în Piața libertății Nro. 1. ●

Toate vestmintele gata, la dorință se
intocmesc conform corpului, fără alta
renumeratie.

În fiecare săptămână
MARFĂ NOUĂ!

Telefon Nro. 534.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ.

1905.		1906.	
10 Decembre		2 Decembre	9 Decembre
111251601	ACTIV 78891601 Reserva metalică Aur . . . 83870037 32360000 " Trate Aur . . . 34830000 Argint și diverse monete Portofoliu Român și Străin *) Impr. contra ef. publice . . . 9957700 " " " " în cont curent 21091584 Fonduri publice Efectele fondului de rezervă " " " amortisarea imob. și material Imobili Mobilier și Mașini de Imprimerie Cheltueli de Administrațiune Depozite libere " " & provizoriu Conturi carente Conturi de valori	119642514	118700037
1413326		674414	691416
69977145		91719413	93591116
24265466		31237260	31049284
11999776		11999979	11999979
15075400		14720335	14720335
2920477		2899824	2899824
5763918		5823364	5823652
599236		607231	607255
744021		807533	807892
81513765		82746725	82849025
—		7312000	7312000
10032765		3488262	—
27658521		19758836	22588541
363215417		393437690	393640356
12000000	PASIV		
20110084	Capital	12000000	12000000
3039628	Fond de rezervă	21628098	21628098
243721350	Fondul amortisării imobilelor și material	3275468	3275468
1560783	Bilete de Bancă în circulațiune	263124190	260315880
1269807	Profituri și pierderi	1646498	1646498
81513765	Dobânzi și beneficii diverse	1704711	1784200
—	Depozite de retras	82746725	82849025
—	" " " & provizoriu	7312000	7312000
363215417	Compturi curinți	—	2829187
		393437690	393640356

Scomptul 5% *) Do banda 5 %

Daruri de Crăciun și Anul nou

frumoase și necesare în asortimentul cel mai mare.

Argintării de China, bronz, majolica etc.

Szabó Albert

furnisorul curții Alteței Sala archiducelui Iosif

Telefon 239

Arad, piața Andrássy 16

Telefon 239

mare prăvălie de sticlă, porțelan și lămpi.

Tacâmuri și obiecte de culină.

Mare magazin de rame.

Alianța

Măestrilor de Mobile din Arad

vis-à-vis cu ușa principală a teatrului.

Recomandă bogatul magazin de mobila cea mai modernă, lucrată exclusiv de
maiestrii aradani

mare asortiment de perdele,

diferite covoare și couverturi

din scopul nostru a aduce în contact direct publicul cu maiestrii, punem la dispoziție
onoratului public.

Mobila cea mai bună cu prețurile cele mai favorabile.

Cu planuri servim gratuit!

Cu planuri servim gratuit!

Protejarea onor. public o cere:

Az Aradi Butorkészítő Iparosok Szövetkezete
mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.

Splendida iluminatie seara până la ora 11